

BAĞ-KUR'A BEŞ YILDAN FAZLA BORCU OLANLARIN SİGORTALILIĞININ DURDURULMASI

Mustafa KURUCA*

I.GİRİŞ

Sosyal güvenlik prim borçlarının yapılandırılması amacıyla çıkarılan ve 04.03.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 5458 sayılı Kanunun 13'üncü maddesiyle 1479 sayılı Kanunun Ek 19'uncu maddesi değiştirilmiş, diğer yandan aynı Kanunun 14'üncü maddesiyle 1479 sayılı Kanuna Geçici 26'ncı madde eklenmiştir.

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 19'uncu maddesinde yapılan değişikliklerle, anılan kanuna göre kayıt ve tescil işlemleri yapılmış olduğu halde beş yıl ve daha fazla süreyle ilişkin sigorta prim borcu bulunan sigortalıların prim borçlarını ödememeleri halinde, sigortalılıklarının durdurulması hükmüne bağlanmıştır. Beş yıl ve daha fazla süreyle ilişkin prim borcu olan sigortalılara, Kurum tarafından borçlarını ödemeleri için süre verilecek. Kurumca verilen süre içinde borçlarını ödemeyen sigortalıların sigortalılıkları durdurulacaktır.

Diğer yandan, 1479 sayılı Kanuna eklenen geçici 26'ncı maddeyle Bağ-Kur sigorta prim borcunu yapılandırmayanlarla, yapılandırdığı halde haklarını kaybedenlerinde sigortalılığın durdurulması hükümlerine göre işlem yapılacağı düzenlenmiştir.

Bu çalışmamızda, Bağ-Kur mevzuatı çerçevesinde beş yıl ve daha uzun süreli borcu olan sigortalıların, sigortalılıklarının hangi koşullarda durdurulacağı ve tekrar bu sürelerle ait sigortalılıklarının nasıl kazanılacağı hususları incelenecektir.

* SGK Başmüfettişi SSK İstanbul Sigorta Müdürü

II-BEŞ YILDAN FAZLA BORCUNUZ VARSA ODEMEYEBİLİRSİNİZ

Öncelikle “kanun koyucunun neden bu düzenlemeye gerek görmüştür” sorusuna cevap arayalım. Gerçekten, gerek 1479 sayılı esnaf Bağ-Kur’una ve gerekse 2926 sayılı tarım Bağ-Kur’a kayıt ve tescil işlemi yapıldığı halde hiç prim ödemeyenler olduğu gibi, uzun sürelere ait prim borcu bulunan sigortalılar bulunmaktadır.

İlk olarak kanunun bu düzenlemesi ile, Kurumla bağlantısı olmayan ve prim ödemesinde bulunmayanların sigortalılık sürelerinin durdurulması ve bunlara ilişkin alacakların Kurum alacakları içerisinde gösterilmemesi amaçlanmıştır.

İkinci olarak ise, Bağ-Kur’a yüklü miktarda borcu olan sigortalıların ödeme imkânları olmadığı halde yaşadıkları tedirginliği bertaraf etmektir. Kurum ile sigortalılar arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar, sigortalının borcunun terkin edilip sigortalılığının durdurulması ile giderilmiş olacaktır. Kurum, ayrıca icra takibi vb giderlerden kurtulmuş olacaktır. Konumuz böyle bir uygulamanın yerindeliğini tartışmaktan çok, yasanın getirdiği hukuki düzenlemeyi açıklamak olduğundan dolayı yerindelikle ilgili düşüncelerimizi başka bir yazıya bırakıyorum.

Söz konusu Ek 19’uncu madde ile, Kuruma borçlu olan sigortalıların bu

sürelere ilişkin prim borçlarını ödemek istememeleri halinde, borçlarından ve bu sürelerinden imtina etme hakkı verilmiştir. Öte yandan primi ödenmiş sürelerin sigortalılık süresi olarak değerlendirilmesi ve hizmet birleştirilmesi ya da ileri de aylık bağlanması işlemlerinde kullanılması hakkına dokunulmamıştır.

Bu açıklamalardan sonra Kanunun getirmiş olduğu düzenlemeye Göz atalım. Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Ek 19 ncu maddesinde *"Bu Kanun ve 2926 sayılı Kanuna göre kayıt ve tescili yapıldığı halde, beş yıl ve daha fazla süreyle ilişkin prim borcu bulunan sigortalıların bu sürelere ilişkin prim borçlarının Kurumca yapılacak bildirimde belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde, daha önce prim ödemesi bulunan sigortalının ödediği primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibariyle, prim ödemesi bulunmayan sigortalının ise tescil tarihi itibariyle, sigortalılığı durdurulur. Prim borcunun ait olduğu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyecek, Kurum alacakları arasında yer verilmez. Ancak, sigortalı veya hak sahipleri daha sonra sigortalının en son bulunduğu basamağın başvuru tarihindeki değeri üzerinden hesaplanacak borç tutarlarını, tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde Ödedikleri tak-*

dirde bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Bu madde kapsamına giren sigortalılar hakkında zamanlaşımının kesilmesi ve zamanlaşımının işlememesi ile ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6), (8) ve (10) numaralı bentleri hariç diğer hükümleri ile aynı Kanununun 104 üncü maddesi hükümleri uygulanır" ibaresi yer almaktadır.

Görüldüğü üzere Kanun maddesi yeterince uzun ve açıklanması gerekiyor. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, söz konusu Kanun maddesine işlerlik kazandırmak amacıyla 2007/47 sayılı **"Sigortalılığın Durdurulması"** adı altında uygulama genelgesi çıkarmıştır. Anılan genelge oldukça uzun ve ayrıntılı olmakla birlikte, Kurumun iç işleyişine yönelik uygulamaları da düzenlemiştir. Yazımız Kurum içi uygulamalardan ve ayrıntıdan uzak durularak hazırlanmış ve uygulamanın önemli noktalarını içermektedir.

a-Sigortalının Müracaatı

Kanunun hükmüne göre, Kuruma beş yıldan fazla süreyle prim borcu olan sigortalılara Kurumun bizzat tebligat göndermesi esastır. Bununla birlikte, borcundan bir an önce kurtulmak isteyen sigortalılar Kurumun yapacağı bildirim beklemeyen sigortalılıklarını

nın durdurulmasını bizzat kendileri isteyebilirler.

Ayrıca, Kurumca yapılacak bildirimde verilen üç aylık süre içinde de haklarında Ek 19'uncu madde hükümlerinin uygulanması talebinde bulunabilirler. Sigortalıların örneği Kurumca hazırlanan talep dilekçesi ile müracaatta bulunmaları ve bu dilekçenin ekinde ilgili makamlardan onaylatılmış sigortalılık belgesinin olması gerekir.

Sigortalı borcunu ödemek istemediği takdirde Kurum tarafından matbu olarak hazırlanan belge imzalatılacak. Sigortalı bu belgeyi okuduktan sonra tahakkuk eden prim borcunu ödemeyeceğini, bunun için de tarafına üç aylık sürenin verilmemesini ve sigortalılığının Ek 19'uncu madde hükümlerine göre hemen durdurulmasını talep etmiş olacaktır.

Sigortalının beş yıldan fazlaya sureye ilişkin prim borcunu ödemek istemediğine ilişkin dilekçesi Kurum tarafından incelenecek ve ayrıca bir tebligat çekilmesine gerek kalmaksızın borcu terkin edilecektir.

b-Kurumca Tebligat Gönderilmesi

Sigortalıların veya hak sahiplerinin beş yıl ve daha fazla süreyle ilişkin borçlarını ödeyip ödemek istemediklerine dair bir tebligat Kurum tarafından da gönderilebilir. Kurumun göndereceği tebligat 7201 Kanun hüküm-

lerine tabi olacaktır. Söz konusu tebligatta, sigortalıya borcunu ödemesi için 3 aylık süre verilecektir.

Sigortalı veya hak sahibi, tebligatın gönderilmesinden itibaren 3 ay içinde söz konusu borcunu ödemezse, sigortalının en son ödediği tarih esas alınarak sigortalılığı durdurulacaktır. Daha önce ödemiş olduğu sürelerle ilişkin hizmetlerin devamı esastır.

Örneğin; 1 Ocak 1988 tarihinde ilk defa Bağ-Kur sigortalısı olan (X) şahsı 1992 sonuna kadar olan borçlarını ödemiştir. Bağ-Kur sigortalılığını gerektirecek durumu 2004 yılı sonunda sona ermesine rağmen 1993-2004 dönemine ait borçlarını ödemiştir. Kurum tarafından gönderilen tebligata rağmen (X) şahsı borcunu 3 ay içinde yine ödemezse, sigortalılığı 1992 sonu itibarıyla durdurulacaktır. 1988-1992 devresine ait hizmetlerin kaybolması söz konusu değildir. Ancak, 1993-2004 devresine ait sigortalılığı da borcunu ödemediği için sona erecektir.

Bağ-Kur tescil ve kayıt işlemlerini yaptıran sigortalının sigortalılık süresince hiç borcunu ödemiş olması halinde de yukarıdaki işlemler uygulanır. **Şöyle ki;**

Ocak 1987 tarihinde Bağ-Kur'a tescil ve kayıt işlemi yapılan (Y) şahsı, tescil edildikten sonra bir gün bile sigorta primi ödemiştir. Söz konusu şahs kendi isteği ile sigortalılığının baş-

langıcı itibarıyla durdurulmasını isteyebileceği gibi, Kurum tarafından gönderilen tebligat sonrasında da borcunu ödemek istemediğini bildirebilir. Bu şahsın sigortalılığı Ocak 1987 tarihi itibarıyla durdurulacaktır. Hiç prim ödemediği için herhangi bir hizmet kazanması da söz konusu olmayacaktır.

Sigortalıya Kurum tarafından hesap edilen ve ödemesi istenen borcun bir kısmının ödenmesi mümkündür. Yani, sigortalı kendisine tebliğ edilen borcunu kısmen ödeyebilir ve ödediği sürelerle ilişkin hizmet kazanabilir.

Örneğin; Ocak 1987 tarihinde Bağ-Kur'a kayıt ve tescil olan ve hiç prim ödemesi olamayan (Y) şahsına Kurum toplam 30.000- YTL borç hesaplayıp göndermiştir. (Y) şahsı 30.000YTL'nin tamamını ödeyemeyip sadece örneğin 10.000-YTL ödemek isterse, bu Kurum tarafından kabul edilecektir. Sigortalıya 10.000 YTL karşılık gelen süre kadar hizmet verilecektir. Örneğin, 10.000 YTL karşılığı 7 yıllık süreye denk geliyorsa, bu kişi 1987 yılından itibaren 7 yıl Bağ-Kur sigortalısı sayılacaktır. Diğer sürelerle ait primleri ödemediği için hizmet kazanması mümkün değildir.

c-Sigortalılığı Devam Edenlerin

Durumu

Buraya kadar yaptığımız açıklamalarda ve verdiğimiz örneklerde belirli bir

süre Bağ-Kur sigortalısı olup borcu olanlar için yapılacak işlemler incelenmiştir. Oysa, Bağ-Kur'a borcu olup, halen Bağ-Kur sigortalılığı devam edenlerin durumuna da açıklık getirmek gerekiyor. Borcunu ödemediği için sigortalılığı durdurulan bir şahsın Bağ-Kur sigortalılığını gerektiren durumu devam ettiği halde sigortalılığı durdurulacak mı?

Gerçekten, 1479 ve 2926 sayılı Kanunlar kapsamında sigortalı olanlardan Ek 19'uncu maddeye göre borcunu ödeyemediği veya ödemediği için sigortalılıkları durdurulanların, bu Kanunlara göre zorunlu sigortalılık kapsamında çalışmaya devam ediyorsa, sigortalılıklarının durdurulduğu tarih itibarıyla yeniden başlatılması gerekiyor. Yani sigortalının, durdurulan süreye ilişkin prim borcunu Ek 19'uncu maddeye göre ödeyip ödemediğine bakılmaksızın, sigortalılıklarının durdurulduğu tarihi takip eden aybaşından itibaren, sonradan çalışmaya başlayanların ise çalışmaya başladıkları tarihten itibaren, sigortalılıkları başlatılacaktır.

Örneğin; sigortalı (A)'nın Ocak 1998 tarihinde başlayan sigortalılığı halen devam etmektedir. Hiç prim ödemesinde bulunmadığından kendisine 15 Ocak 2008 tarihinde Ek 19'uncu madde kapsamında prim borçlarını öde-

mesi için tebligat gönderilmiştir. Sigortalıya tebligat 25 Ocak 2008 tarihinde ulaştığı halde 3 aylık sürenin sona eriş tarihi olan 25 Nisan tarihine kadar prim ödemesinde bulunmazsa bu tarihi itibarıyla sigortalılık durdurulacaktır. Ancak zorunlu sigortalı olarak çalışmaya devam etmesi nedeniyle 26 Nisan 2008 tarihi itibarıyla yeniden sigortalılığı başlatılacak ve kendisine bildirim yapılacaktır.

Örneğimizde olduğu gibi, 26 Nisan 2008 tarihinde yeniden sigortalılık başlatılırken sigortalıdan, durdurulan sigortalılık sürelerine ilişkin prim borcunu ödemesi şartı aranmayacaktır.

d-Durdurulan Sigortalılığı Yeniden Başlatılması

Bağ-Kur'a sigorta primi borcu olan bir şahıs kurum tarafından gönderilen tebligat ile borcunu verilen 3 aylık sürede ödemezse sigortalılığı varsa en son prim ödediği tarih itibarıyla durdurulacaktır. Bu durumda olan bir şahıs sonradan borcunu ödeme hakkına sahip midir?

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayınlanan 2007/47 sayılı genelgeye göre bu mümkündür. Ancak, sigortalının borcunu ödemek istemesi halinde borç hesaplama işlemleri yeniden yapılacak ve yeni hesaplanan borcu ödemesi sigortalıdan istenecektir.

III-YAPILANDIRMADAN YARARLANMAYANLAR VE YAPILANDIRMASI BOZULANLAR

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa eklenen geçici 26 maddeyle ise, 1479 sayılı ve 2926 sayılı Kanunlara göre kayıt ve tescil işlemi yapılan ve 31.03. 2007 tarih itibariyle beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalılar veya hak sahiplerine tanınan yeniden yapılandırma hakkında yararlanmayanlar ile yararlandığı halde yapılandırma haklarını kayıp edenler içinde sigortalılığın durdurulmasını içeren ek 19'uncu madde hükümlerinin uygulanması düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeye göre, Bağ-Kur'a beş yıldan fazla süreli borcu olan bir sigortalı 5458 sayılı Kanuna göre borçlarını yapılandırmamış ise, yukarıda açıkladığımız şekilde sigortalılığının durdurulması işlemleri yürütülecektir.

Bağ-Kur'a yapılandırma için müracaat edip yapılandırma işlemleri yapıldıktan sonra, taksitlerini ödemediği için veya başka bir nedenle yapılandırması bozulmuşsa, bu durumda olan sigortalılarda Ek 19'uncu madde çerçevesinde açıkladığımız hükümlerden yararlanabilirler.

IV-HİZMET BİRLEŞTİRİLMESİ İŞLEMLERİ

1479 sayılı Kanunun Ek 19'uncu

madde hükümlerine göre yukarıda açıkladığımız yöntemlerle sigortalılıkları durdurulmuş olan sigortalıların şayet daha önce primi ödenmiş süreleri varsa, bu süreler hizmet birleştirmesinde dikkate alınacaktır. Bu durumda olanların sigortalılıkları, ödenen primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibariyle durdurulacaktır. Sigortalılığın durdurulmasından önce primi ödenmiş olan bu sürelerin diğer sosyal güvenlik kanunlarına tabi olarak geçen hizmet süreleri ile birleştirilmesi veya bu hizmet sürelerinin bildirilmesi suretiyle, aylık bağlanması işlemleri yürütülecektir.

Sigortalılıkları durdurulmuş olan kişilerin Bağ-Kur Kanununa göre emeklilikleri söz konusu ise, mevcut hizmetlerine göre işlem yapılacaktır. Yani, ek 19 uncu madde hükümlerine göre sigortalılıkları durdurulmuş olan sigortalıların, primi ödenmiş olan süreleri 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre aylık bağlama ve toptan ödeme yapılması işlemlerinde de dikkate alınacaktır.

Öte yandan, haklarında Ek 19 uncu madde hükümleri uygulanan ve daha önce hiç prim ödemesi olmaması nedeniyle, sigortalılıkları tescil tarihi itibariyle durdurulmuş olan sigortalıların, diğer sosyal güvenlik kanunlarına göre geçen hizmet süreleri ile birleştirilmek amacıyla hizmet sürelerinin Bağ-Kur'dan istenmesi halinde, si-

gortalı hakkında Ek 19 uncu maddenin uygulanması sonucu sigortalılığının tescil tarihi itibarıyla durdurulduğu, bu nedenle birleştirilecek bir hizmetinin bulunmadığı bildirilecektir.

Yine, Ek 19 uncu madde kapsamına giren ve aynı sürelerde başka sosyal güvenlik kanunlarına tabi olarak prim ödeyenlerden, sigortalılıklarının durdurulması talebinde bulunanlara, yukarıda belirtildiği şekilde işlem yapılacak, ancak primi ödenmiş ve sigortalılık süresi olarak değerlendirilmiş süreler haricindeki geçen süreler, sigortalılık süresi olamayacağından, bu süreler çakışan süre olarak kabul edilmeyecektir.

Diğer kanunlara tabi olarak prim ödemiş olup, Ek 19'uncu madde kapsamında olduğu halde 5458 sayılı Kanunun 16'ncı maddesi gereğince primlerin mahsubu yapılmayacaktır. Mahsup işlemleri yapılanların talepleri halinde bu işlemin iptal edilecektir.

V-SONUÇ

1479 sayılı Kanuna eklenen Ek 19'uncu madde ile, Kuruma beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin borcu olanların sigortalılıklarının hangi hallerde durdurulacağı, yapılandırmadan yararlanmayanlar ile yararlanıp yapılandırması bozulanların durumları ve hizmet birleştirmelerinde izlenecek yol 2007/47 sayılı genelge hükümleri de dikkate alınarak açıklanmaya çalışılmıştır.

1479 sayılı Kanun ile 2926 sayılı Kanuna göre kayıt ve tescili yapıldığı halde, beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalıların bu sürelerle ilişkin prim borçlarının Kurumca yapılacak bildirimde belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde, daha önce prim ödemesi bulunan sigortalının ödediği primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalının ise tescil tarihi itibarıyla, sigortalılığı durdurulacaktır.

Bağ-Kur'a borcunu ödemediği için sigortalılıkları durdurulanların, bu Kanunlara göre zorunlu sigortalılık kapsamında çalışmaya devam ediyorsa, sigortalılıklarının durdurulduğu tarih itibarıyla yeniden başlatılması gerekiyor.

Sigortalılıkları durdurulmuş olan kişilerin Bağ-Kur Kanununa göre emeklilikleri söz konusu ise, mevcut hizmetlerine göre işlem yapılacaktır.

KAYNAKÇA

Sosyal Güvenlik Kurumu, 2007/47 Sayılı Genelge

T.C. Yasalar, **Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 5458 sayılı**. Ankara: Resmi Gazete

